

Kiitos kunniasta puhua edessäni näin juhlavana päivänä. Ajattelin kutsun saatuani, että tämä on tuhannen taalan paikka puhua auki unelmansa politiikasta ja demokratiasta.

Sommittelin yleviä muotoiluja demokratian pyhydestä ja kansanedustajan tehtävän tärkeydestä suomalaisen yhteiskunnan arvojen säilyttäjänä ja eteenpäinviejänä. Näitä arvoja ovat arjen sujuvuus, turvallisuus, puhdas vesi, luja peruskallio ilman maanjäristyksiä, tulivuoria, myrkyllisiä hyönteisiä tai kovin vaarallisia vaanivia kissapetoeläimiä. Meillä on huolellinen virkatyö, sauna, sisu, ystävällisyys, rauhallisuus, yhteisöt pullan, kahvin ja sanomalehden ääressä.

Kaikki nämä kauniit sanat juuttuivat kurkkuun.

Väsähdin jo vaalikamppailun aikana. Kaikki tuntui kovin lattealta. En kyennyt hyppäämään mukaan kisastudiohulinaan, en jaksanut riemuita nuorten naisten ja ylipäättään naisten aseman vahvistumisesta uudessa eduskunnassa, en sen tai tämän puolueen noususta tai laskusta.

Ei siksi, että en uskoisi tähän kaikkeen tai pitäisi niitä arvossa vaan siksi, että olen katkera ja minua pelottaa.

En saa karistettua itsestäni irti neljän–viiden vuoden takaista mielentilaa, jolla suomalaisia valmisteltiin edukuntavaaleihin 2015. Poliitikoista, ylimmistä viranhaltijoista, etujärjestöjohtajista ja yrityseliitistä valui kuukausia, vuosia, brutaali, inhoa tihkuva asenne, joka kohdistui tavallisiin suomalaisiin, joista monet ovat vanhoja, sairaita tai muuten haavoittuvaisia, kuten vaikkapa lapsia. Inhoa suomalaisia viranhaltijoita kuten vaikkapa kaavoitusasiamiehiä, koulutarkastajia, opettajia ja sairaanhoitajia kohtaan – heitä nyt vaan on aina ihan liikaa.

Eri ihmisryhmiä nostettiin toisiaan vastaan: yrittäjiä lietsottiin inhoamaan palkansaajia, yritysjohtajat maalailivat näkyjä Suomen tuhosta ja velkaorjuudesta. Valtiovarainministeriön virkamiehet kirjoittivat leikkauslistoihin ohjeita työvoimavirkailijoille siitä, kuinka heidän ei pidä heltyä työttömien edessä vaan langettaa enemmän sanktioita.

Työttömiä vihasivat kaikki, myös he itse oppivat vihaamaan itseään ja tyytyivät hiljaisina ja nöyryytettyinä virastojen loputtomaan amokkiin. Ja aina lopulta löytyy vieläkin halveksittavampia olentoja, kuten pakolaiset liian kalliine lastenvaunuineen tai Suomen sosiaalimenoista törkeästi puoli prosenttia anastavat toimeentulotukiasiakkaat.

En syytä tästä katkeruuden ilmapiiristä Suomen toiseksi suurimman puolueen puheenjohtajaa, jota kolmevuotias lapseni kutsuu nimellä ”se möreä-ääninen mies”, vaan paniikin ja jatkuvan karsimisen ilmapiiriä, jossa poliittiset päättäjät ovat ottaneet aseman jossa he eivät enää suojele meitä.

Sen sijaan olemme saaneet kepin viuhussa hyvänä päivänä kuulla ylimielistä kaksoispuhetta, joissa rajuista kuntien talousleikkauksista puhutaan vasemmiston suulla kuntien ”uutena vapautena”, huonona päivinä taas meitä on uhkailtu sillä, että ”kaikkia sattuu”. Vaikka me tiedämme jo, että kaikkia ei satu. Ei samalla tavalla. Toisia sattuu paljon enemmän.

Suomi jaettiin piiskattavaan roskasakkiin ja vapaaehtoiisiin, vauraisiin talkoolaisiin jo vuosia sitten, ja kuten historia osoittaa, pöydältä tipahtavat inhonmuruset etsivät tiensä alaspäin aina kaikkein heikoimpiin, ja siksi olemme jo puutuneet uutisiin, jossa kerrotaan, kuinka pelokkaita teinejä ja vauvoja viedään säilöönottoyksiköiksi kutsuttuihin vankiloihin ja poliisit hakevat pikkulapsia kesken koulupäivän kuskattavaksi karkotuslennoille sota-alueille.

Olemme turtuneet siihen, että kansakunnan luottohenkilö kutsuu työttömiä rikkaruohoiksi, emme kysele enää perusteiden perään, edes toimittajat eivät kysy, kun menestyvä yritysjohtaja julistaa maan suurimman lehden aukeamalla hyvinvointiyhteiskunnan tulleen tiensä päähän.

Sitten syntyi sinimusta hallitus, joka lavensi inhon kierteen halveksunnaksi, jonka kohteeksi nostettiin suomalaiset tieteilijät ja akateeminen yhteisö. Kun sanomalehti Keskisuomalainen yritti Osuuspankki Pohjolan metsäpäivillä, kesällä 2015, kysyä yritysjohtajilta, ovatko he pääministeri Sipilän kehotuksesta vapaaehtoisesti alentaneet palkkojaan osallistuakseen talkoisiin, he keiltäytyivät vastaamasta. Sen sijaan Metsä Groupin pääjohtaja Kari Jordan vitsaili, kuinka ”Suomalainen kansantalous on kuin täydessä lastissa oleva täysperävaunurekka,

jolla sattuu olemaan pikkufiiatin moottori. Kuormaa pitää heittää pois.”

Julkinen talous on suomalaisten yhteinen kassa, jonka suurin lasti ovat suomalaiset itse. Jordanin veistely oli osaa laajempaa ymmärrystä, jonka mukaan Suomen kilpailukyky kohenee lapsista ja nuorista leikkaamalla ja vienti alkaa vetää, kun työttömän lapsi lähtee tarhasta kesken päivän kotiin. Toisin sanoen lapset, sairaat, vanhukset, työttömät ovat projektikaaviossa se osio, joka pitää heittää rekan alle.

Yritystukiin ei kuitenkaan kukaan raatsinut koskea. Harmaan talouden torjuntaohjelma lakkautettiin.

Mutta ei edellinen hallitus näitä asenteita ole tyhjästä keksinyt. Poliittinen eliitti on antanut 1990-luvun lamasta asti ymmärtää, että Suomi on hyvä maa, mutta kansalaiset pitäisi vaihtaa. Me olemme laiskoja, meitä on väärissä paikoissa liikaa, me olemme menoerä. Me olemme korvattavissa.

Hoivakodeissa mätänevät vanhukset ovat olleet julkinen salaisuus jo kymmenen vuotta. Silti valvontaa on heikennetty, ei parannettu. Olemme taantuneet barbaareiksi, jotka heittävät heikot ja sairaat yhteisön ulkopuolelle kuolemaan.

Kaikki puolueet oikealta vasemmalle ovat olleet ajamassa alas hyvinvointijärjestelmää, joka kansalaisten keskuudessa nauttii suurta arvostusta. Suurin osa suomalaisista haluaa maksaa veroja, jos niillä kustannetaan terveys- ja sosiaalipalveluita. Me rakastamme verojamme ja sitä mitä sillä rahalla saa. Me rakastamme byrokraattejamme, etenkin nyt, kun heitä on liian vähän, ja normaali asiointi Kelassa tai työvoimatoimistossa on muuttunut surrealismiksi.

Jostakin syystä rakkautemme ei ole yhteinen. Säännöllisin väliajoin valtiovarainministeriö suoltaa ulos väitteitä, joiden mukaan leikkaukset toimivat paremmin kuin verotus julkisen talouden kirittäjänä, vaikka tutkimus ei näitä väitteitä tue.

Kansalaisia vastassa on raudanluja yritysliitin, poliittisten päättäjien ja huippuvirkamiesten koalitio, joka ei anna meidän maksaa veroja, joilla saisimme kustantaa itsellemme esimerkiksi täällä Helsingissä kiireettömän hammashoidon

ajanvarauspuhelimen, johon joku myös vastaa.

Vaikka me rakastamme verojamme, olemme tilanteessa, jossa 420 000 julkisten palvelujen asiakasmaksua paatyi ulosottoon vuonna 2018, kasvua edellisvuodesta oli lähes viidennes. Mukana on esimerkiksi noin 69 000 terveyskeskusmaksua sekä reilu 34 000 kappaletta lasten varhaiskasvatusmaksuja. Vuodesta 2012 ulosottojen määrä on kaksinkertaistunut. Potilasjärjestöjen tekemän jäsenkyselyn mukaan noin viidesosa pitkäaikaissairaista tinkii välttämättömistä menoista, kuten ruuasta, selvitäkseen asiakasmaksuista. Suurimpia asiakasmaksuja maksavat ne, joilla on vähiten rahaa.

Kun tähän yhtälöön lisätään ilmastonmuutos, liemi on myrkyllinen. Jo valmiiksi haukuttujen ja kriisitietoisuuden nimissä eloonjäämiskamppailuun yllytettyjen ihmisten pitäisi nyt luottaa, että ketään ei jätetä selviytymään yksin, että pidämme toisistamme huolta loppuun asti.

Miksi uskoisimme sen, kun niin ei ole toimittu yhdessä maailman vauraimmista valtioista tähänkään asti. Uusoikeisto karauttaa ilamstonmuutokseen kaksilla rattaila, joista voi valita itselleen sopivamman: ilmastonmuutos on vouhotusta, syö pullaa ja aja rauhassa mersullasi. Tai valistuneemmin: nyt ei ole aika vouhkata naisten tai seksuaalivähemmistöjen tai kenenkään oikeuksista, koska ilmastokriisi on akuutimpi ongelma.

Olemme veitsenterällä. Möreä-ääninen mies ja hänen kannattajamääränsä, rasmin ja nurkkapatrioottisuuden nousu on suora seuraus siitä, että nimenomaan Suomen laaja ja maltillinen liberaali puoluekenttä on vaivihkaa normalisoinut puheen, jossa ihmisiä arvotetaan tuottavuuden mukaan, ei sen mukaan, että heillä on jakamaton itseisarvo ja oikeus elää ja olla olemassa vain siksi, että he ovat ihmisiä.

Siteeraan tähän William Butler Yeatsia:

”Yhä kääntyen, kääntyen kehässä laajenevassa haukka ei kuule haukkametsästäjää; keskus on pettänyt, läsnä on hajaannus; anarkia on kohdannut maailmaa, verenhämyinen vuoksi nousee, ja kaikkialla on hukkuva seremoniallinen viattomuus, parhailta puuttuu usko, ja pahimmissa on

intohimoinen intensiivisyys. ”

Pettyjen vaalilupausten, raa'an puheen, armottomien toimenpiteiden vuosikymmenten jälkeen, kun suuri osa kansasta on mennyt vaaliuurnille vihaisena ja ahdistuneena, meidän pitäisi nyt tehdä akrobaattinen ilmaveivi ja – luottaa.

Meidän pitäisi muuttaa koko maailma, mutta olemme valmiiksi hajaannuksen tilassa. Kaiken tämän jälkeen, pitäisi tehdä uskon hyppy. Luottaa siihen, että ehkä nyt alkaisi hyvän kierre. Odottaa, että hyvän kierre hitaasti syvenee, koska suurten tendenssien, negatiivisten ja positiivisten, syntyminen vie vuosia ja vuosikymmeniä.

Pyydän, että uusi eduskunta katsoisi meihin, kansalaisiin, samalta katseenkorkeudelta ja että he maltaisivat tehdä ratkaisuja joiden palkinnot odottavat ehkä vuosien kuluttua, ja joista he itse eivät välttämättä saa palkintoa tai kiitosta.

Että uusi eduskunta uskaltaisi osoittaa meille, että me olemme arvokkaita, emme kalliita, että he, hyvänen aika sentään, pitävät meistä ja haluavat meille hyvää.

Että he pitävät meistä kaikista, tulotasosta, ihonväristä, sukupuolesta, tuottavuudesta ja iästä riippumatta.

Kiitos.

Susanna Kuparinen  
ohjaaja, toimittaja